

Nov. 3-án Moór Károly szerepét játszotta, ekkor a »Honművész« referádája kiemeli, hogy: »E színfaldöntő szerep úgy látszik inkább feküdt Cz. úr tehetségeiben, mint az előbbi. Érzélgő részeit nem annyira mint indulatos hevének kitöréseit sikerülteknek mondhatjuk.« 1839. okt. 6-án újra játszik Pesten, a Nemzeti Színházban és a »Griseldis« Persival szerepében mutatkozott be. 1849. jan. havától újra tag volt Kolozsvárott, de avult, hamis, páthosza nem igen tetszett már. Június havától Kilényi Dáviddal társigazgató, majd 1842. okt. havától Komlóssy Ferenc tagja lett. Ez évtől kezdve Petheó néven is szerepelt. A már öregedő művészt 1844. márc. 12-én ellenfelei hagymakoszorúval dobálták meg. 1846. máj. havában Egerben Kőrössy Ferencel újra színigazgató, de már két év után működő tag Kolozsvárt, Feleky Miklósnál, egy év után pedig igazgató, amikor kényszerűségből németül is játszott. Életének nevezetes eseménye volt, midőn 1856. márc. 29-én pályája 46-ik fordulóját ülte meg, a »Haramiák«-ban. Utolsó napjaiban a város tehetős lakóitól a következő sorok kíséretében kért segítyt: »A félszázadig színészkedett öreg, kinek olykor virágos pályája rózsáiból már csak a tövisek maradtak fenn és akinek a közönség szíves volt nem egyszer az elismerés babérját nyujtani, ugyanazt a babért kéri most a nagy útra koldusbotnak.« Maga horította ezt a kérő ívet pártfogóihoz és jobb embereihez. Gróf Mikó Imre volt egyik pártfogója. Szegényen, szélhűtésben hunyt el, Haray Viktor búcsúztatta. Eltemették Jancsó Pál mellé (Végrendelete megjelent a »Pesti Napló« 1858. szept. számában). Pergő Celesztin — vagy röviden Celesztin — [mert e néven is szerepelt] korának egyik legtekintélyesebb művésze volt. Feltűnő kellemes külsővel, szép, erőteljes hanggal áldotta meg a természet. Nagyon önérzetes, de erkölcsi értékben igen gyöngye jellemű volt. Déryné ismert naplójában ép ezért meg is rója. Egyébként a fiatal színészeket nagy szorgalommal taníttatta, akik hála-ból »téns úr«-nak címezték. Szigligeti Ede ekkép jellemzi: »Celesztin a közönség kedvence volt, nemcsak a nézőteremben, hanem alatt az uccán is; mert harsány, erős hangját — nyári idő lévén, a

nyitott ablakon át — a »Fekete sas« ucca szegletéről is szóról-szóra meg lehetett hallani.« (»Magyar színészek életrajzai.« 90. oldal.) Érdekes portrét rajzol róla Molnár György is emlékirataiban: »Eleven, zömök kis ember; piros, gömbölyű arca víg élettől sugárzott, finom szabású orra alatt a vén tudósok és pecsovics táblatírák kurtára beretvált, hegyesre kipördört bajusza, mint két kis szarv öklelt; apró szeme sokat és szaporán pislogott, de mindig vidám nyájassággal mosolygott; gyorsan beszélt s mint a gyerekbúgó-csiga: örökké forgott, nádpalcikájának suhogatásával egyre izgett-mozgott, folyvást ficánkolódott.« Ő volt az egyetlen tagja a társulatnak, aki az egész darabot kívülről tudta. Szerepeit a szabad ég alatt tanulta, ahol kénye-kedve szerint deklamálhatott és nem zavarta senki. E végből a kolozsvári Hója-erdőnek mindennapos vendége volt. A sugótsóha igénybe nem vette, sőt ingerülten toppantott a lábával, ha az sugni akart neki. Kiválóbb szerepei voltak: Moor Károly (Haramiák), Hamlet, Don Carlos, Fiesco, Machbeth, Péter cár, Báthory Máriában: István, XII. Károly, Themistokles, Zsigmond (Zsigmond király álma), Báró Mosonyi (Lassú víz partot mos), Asztolf (Ördög Róbert), Mátyás király; (Mátyás diák), Alfonso (Lucretia Borgia), Gróf Tüzes (Műveltség és természet), Linczig János, Strahli gróf (Heilbroni Katica), Totila, góthusok királya (Címszerep), Zrinyi Miklós, Sámson, Ferdinand (Ármány és szerelem), Gróf Apiani (Gallotti Emilia), Lábszój (Lumpácus), Quasimodó (Notre Dame harangozója) stb. Darabokat is írt. Ezek: »A testvérgyilkos vagy a jövendőt mutató tükör«, tündéres herosi szomorú történet 4 felv. Ujonnan közelebből játékszínre kidolgozta egy erdélyi színművész; 1832. jún. 2. Marosvásárhelyt először. »Egy szó Debrecen városra tisztelt lakosaihoz újesztendei köszöntésük« (1833. Debrecen. Zsebkönyv). »Hálanyilvánítás«, Kolozsvár, 1835. Zsebkönyv. »Toldi Miklós, vagy a kőszegi hős asszonyok«, énekes, vígságos, vegyes nemzeti hőstörténet 6 felv., 1835. ápr. 4. Kassán először került, melyben P. a címszerepet játszotta. »Tordai hasadék«, vj. — Neje: Papp Ilonka volt.

(Erődi Jenő)